

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 28/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 11C/39/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 11C/39/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **prikazuje** v konaní sp. zn. 11C/39/2019 **konať** bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bratislava III **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. januára 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“). Tiež navrhoval prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu finančné zadosťučinenie 5 520 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 27. mája 2019 na okresnom súde domáhal zaplata 60 000 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

3. Podľa názoru sťažovateľa dĺžka namietaného konania v trvaní takmer štyroch rokov je neprimeraná. Sťažovateľ uvádza, že sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu neadresoval, pretože takáto sťažnosť nepredstavuje účinný prostriedok nápravy. Ďalej tvrdí, že vec nie je po právnej ani skutkovej stránke náročná a k dĺžke konania neprispel. Namietá, že procesný postup súdu v konaní je neefektívny, v konaní došlo k štvornásobnej zmene zákonného sudcu a k opakovanému odročovaniu súdneho pojednávania.

II.

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 28/2023 z 26. januára 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť okresnému súdu na vyjadrenie.

5. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že vo veci priebežne konal, pričom jeho procesný postup bol ovplyvnený nepriaznivou pandemickou situáciou a s ňou súvisiacimi nariadeniami a práceneschopnosťou zákonnej sudkyne. Tiež uviedol, že vo veci sťažovateľa bol na pojednávaní 2. marca 2023 vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá.

III.

6. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. V obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, III. ÚS 233/2022), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov [II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESLP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00]. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (čl. 17 Civilného sporového poriadku).

8. Predmetom konania je nárok sťažovateľa na zaplata 60 000 eur s príslušenstvom. Právne veci bezdôvodného obohatenia patria medzi štandardnú agendu

všeobecných súdov a ich zložitosť závisí od konkrétnych skutkových okolností. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania, až na odročenie termínu pojednávania 31. marca 2022, ktoré bolo na žiadosť sťažovateľa. Sťažovateľ sťažnosť na zbytočné prietahy podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov adresovanú predsedovi okresného súdu nepodal s odôvodnením nespĺnenia atribútov účinného prostriedku nápravy, čo ústavný súd uznáva, no zároveň konštatuje, že tento nenáročný inštitút reálne v praxi pomáha. Interné monitorovanie vecí predsedom súdu spravidla vedie k zefektívneniu vybavenia vecí. Ústavný súd uvedený prístup zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

9. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022). Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od podania žaloby (27. mája 2019) v trvaní troch rokov a ôsmich mesiacov.

10. Vec bola pridelená zákonnej sudkyňi 28. mája 2019. Platobný rozkaz bol vydaný 22. júla 2019, proti ktorému bol podaný odpor 22. augusta 2019. Platobný rozkaz bol zrušený rozhodnutím okresného súdu z 3. decembra 2019. V konaní došlo opakovane k zrušeniu a odročeniu pojednávania z dôvodu nepriaznivej pandemickej situácie a s ňou súvisiacimi opatreniami 4. marca 2021 a 11. januára 2022. Termín pojednávania bol z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne zrušený a odročený 10. novembra 2020, 6. júla 2021 a 17. januára 2023. Z dôvodu doplnenia dokazovania boli termíny odročené 3. decembra 2020, 12. októbra 2021, 14. júna 2022 a 11. októbra 2022. V namietanom konaní bol na pojednávaní 2. marca 2023 vyhlásený rozsudok.

11. V konštantnej judikatúre ústavného súdu pretrváva názor, že systémové nedostatky pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezabávajú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (III. ÚS 103/2021).

12. Ústavný súd uznáva, že obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát úplnej zodpovednosti za nadmernú dĺžku namietaného konania (rozsudok ESLP z 8. 2. 2022 vo veci Q and R proti Slovinsku, sťažnosť č. 19938/20, § 80). Je nepochybné, že nepriaznivá epidemiologická situácia prispela k celkovej dĺžke konania, no podľa rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj v čase pandémie musia byť chránené základné ľudské práva a slobody, a preto ani nepriaznivá epidemiologická situácia nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľa na právoplatne rozhodnutie veci (III. ÚS 573/2021), a teda nemôže byť univerzálnym dôvodom na nekonanie súdov a nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020, III. ÚS 695/2021). Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022). V súlade s judikatúrou ESLP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESLP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku,

sťažnosť č. 9384/81). Ústavný súd na zdôraznenie neakceptovateľnosti dĺžky namietaného konania poukazuje na rozsudok ESLP, podľa ktorého je dĺžka konania v trvaní viac ako troch rokov na jednom stupni v okolnostiach prípadu neprimeraná (rozsudok ESLP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01, ods. 62).

13. Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj napriek tomu, že po rozhodnutí vo veci samej sa právna neistota sťažovateľa výrazne oslabila, ústavný súd vyslovil porušenie uplatnených práv sťažovateľa, pretože k porušeniu už došlo. Ústavný súd vlastným šetrením zistil, že rozsudok nebol doručený, čím vec ešte nebola uzavretá. Ústavný súd preto doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

IV.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 5 520 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, povahu a význam dotknutých práv, nečinnosť a nesústredenú činnosť okresného súdu, dĺžku konania, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 396/2021, III. ÚS 690/2022, III. ÚS 289/2022), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

V.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu